

НАРОДНА СКУПШТИНА

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ О РАДУ СРПСКЕ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

ИЗЛАЗИ СВАКИ ДАН ЗА ВРЕМЕ СКУПШТИНСКОГ РАДА

ПРЕТПЛАТУ ПРИМА СРПСКО-КРАЂЕВСКА

ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА И СВЕ ПОШТЕ У СРБИЈИ

ЦЕНА ЈЕ ЛИСТУ ЗА ЦЕО ОВАЈ САЗИВ:

ЗА СРБИЈУ 5 ДИНАРА

ЗА СТРАНЕ ЗЕМЉЕ ТОЛИКО ИСТО С ДОДАТКОМ ПОШТАРИНЕ

УРЕЂУЈЕ СЕКРЕТАР СКУПШТИНСКИ
РАНКО ПЕТРОВИЋ

БРОЈ 16

НЕДЕЉА 4 ЈУЛА 1893

ГОДИНА III

19 САСТАНАК

25 Јуна 1893 у Београду

ПРЕДСЕДАВАО ПОТПРЕДСЕДНИК,

Дим. Катић

СЕКРЕТАР,

Милош Марковић

(НАСТАВАК)

(М. Милићевић о трошарини).

Може се рећи да имамо новчане неприлике зато, што имамо више војске и што смо дужни, али ја тврдим да то није узрок нашим новчаним неприликама према ономе колико ми данас плаћамо; јер треба знати да ми по буџету за 1891 год. имамо прихода $57\frac{1}{2}$ милиона динара и од те суме имамо да платимо 20 милиона годишње на зајмове, а за војску 10 милиона годишње, ове две цифре нећемо мењати за то што ону прву неможемо смањити, а ону другу нећемо смањити, ако је већемо и повисити, и према томе нама остаје $27\frac{1}{2}$ милиона динара на чисте наше унутрашње потребе и то је нама мало. Одкуда је је то тако? Да видимо како смо до сада руковали са нашим имњем, па ћемо онда видети где је прави узрок нашим финансијским неприликама.

Ми смо 1867 год. имали буџет од 29,200.000 гроша пореских, а то је испод 12 милиона динара. Од те суме трошено је на војску око $3\frac{1}{4}$ милиона динара; од остатка у 8 милиона динара уштеђено је 661 787 гр и дато је за турска добра 1,400.000 гроша пореских, то је око милион динара, а остатак од 7 милиона динара доста је било да плаћамо све наше чиновнике и све наше потребе, па чак да платимо и данак порти. А колико данас трошимо за наше унутрашње ствари? По буџету од 1891 год. ми трошимо $27\frac{1}{2}$ милиона динара на унутрашње ствари, а то је $20\frac{1}{2}$ милиона динара више но што смо трошили 1867 год., а то је 4 пута онолико колико смо пре трошили. Излази да од 1867 и 1870. год. ми ништа друго нисмо радили, него смо само заводили чиновнике и чиновничка звања. Ето од куда је наша финансијска тешкоћа. Смањимо ми број наших цивилних чиновника на половину, па онда они што остану радиће свој посао и нећемо имати финансијске неприлике. Можда ће се на то казати: па пре је било лако, није било онолико земље и сад нам треба више. И ја велам да нам сад треба више, нека потрошимо два пута и три пута више но пре, нека буде 21 милион, опет ће нам остати 9 милиона динара. Па и ако свако дете код нас зна да имамо више чиновника но што треба — у место једног

имамо два и три — опет сад г. министар финансија у овом предлогу тражи једну суму од 60.000 динара да још неке чиновнике установи. А ја велам и кад би се ова трошарина одобрила као што ће се извесно и одобрити, опет ни једна пара није потребна да се одобри на те чиновнике, јер и њих има свуда доста. Дакле на крају крајева излази то да ми повишавамо порезу само зато да буде више чиновника и госпoде.

Најзад ја не бих био противан овом предлогу, и ја бих био за то да се ова трошарина усвоји, али с тим да она дође на место једне друге теже порезе, која износи око 450000 динара, а то је да се укине пореза на утрине и јавне испусте, иначе ја ћу гласати против овога предлога.

Михаило Поповић. — Ја сам устао једино у тој намери, што ми се чини, да се захтев г. предговорника не може да задовољи, по коме је тражио да се овај предлог врати у одбор. Немајући у начелу ништа против самога закона, г. предговорник тражи да иде овај предлог у одбор. Ради чега? Ради тога, да се извесне одредбе доведу у међусобну сагласност, а истичући само један једини члан, по коме му се чини да је овај закон заснован на врло неправедној основи. Мени се чини, да то није био начелан говор, него да је то говор о појединостима и мислим да би све то требало задржати, кад се пређе на појединости, па да се код појединих чланова каже све, што се има рећи. Јер, узмемо, да се овај предлог врати у одбор, шта би одбор имао да ради? Он је код одбора био и одбор га је већ једном расмотрио, и шта би могао друго да ради, него ово што је сад учинио. Одбор може нешто да мења тек онда, кад Скупштина донесе какво решење и обележи правац, у коме треба измене учинити.

То што жели г. предговорник, чланом 69 пословника све то може да постигне, пре но што се дође до коначне одлуке; јер у чл. 69 каже се:

„Скупштина, пре но што приступи коначном гласању, упућује предлог одбору ради прегледа и поправке редакције као и ради довођења у сагласност његових измењених и допуњених одредаба и т. д.“

Дакле као што видите све то што жели предговорник може да се изврши кад се пређе на доношење коначне одлуке.

Говор г. Милана Милићевића, носио би у неколико карактер начелног говора. После онако лепе његове жеље ја не бих имао шта да кажем до то, да бих и ја желео да будемо ослобођени не само ове трошарине него кад би било могуће, да се ослободимо и непосредне порезе; јер збиља колико би било згодно стање без трошарине, било би још згодније без порезе.

Незгодно је само ово, што кад се већ износи од прилике нека мисао као поуздана, да се много троши и да би се могло мање да утроси, што се та мисао не ослања на што је могуће

јачи ослонац. Мени се чини, да разлози, које је у одбрану својих говора изнео г. Милићевић не би могли издржати критику. Мислим, да би било много згодније, да се казало: овај се новац утрошио да би се измириле намирнице, које одговарају потребама, које су их изазвале и кад би се то све лепо и јасно изређало, онда држим да би потпуно био задовољан г. Милићевић. Међу тим сам наш развитак тражи да се што је могуће више троши. Камо срећа кад би ми могли још 20 или 30 милијуна динара да утрошимо. Кад држава за новац, који јој дајемо, нама гарантује да ће га корисно употребити и да ће нашу производњу ојачати и наше богатство подићи, онда за што не би одобрили да јој се тај новац изда, а ако ми од тога не би видели никакве користи, онда ја први не бих дозволио да се да ни десет пара. У осталом то је ствар, о којој би се могло лепо и згодно да говори приликом претреса буџета, где су све позиције засебно заступљене.

Ја бих имао још да говорим о овоме предлогу, али бих прешао на претрес о појединостима, о чему сада није реч, већ ћу то право задржати за доцније, кад се овај предлог у начелу усвоји и уђе у претрес о појединостима.

Андре Ђорђевић — И ја се слажем са оним предговорницима, који желе да се овај предлог натраг врати у одбор ради боље редакције. То је потребно прво за то, што није обичај — у колико сам ја за ово кратко време могао да видим — да се одмах испуњава наредба чл. 69 закона о пословном реду у Народној Скупштини, на који се позвао предговорник г. Михаило Поповић, него се одмах приступа поименичном гласању после другог читања. Када би се извршила боља редакција овога закона, то би нам много олакшало рад при првом и другом читању овога законског предлога. Господо! У нас од неколико година ушло је у обичај да се само праве закони, а да се на њих не обраћа толика пажња, колико то треба да се чини. Изгледа, да треба само добро знати српски и написати оно што се хоће, и онда је готов закон. Тако је мишљење са свим погрешно. Кад се закони пишу, онда одредбе њихове морају бити тако једна за другом поређане, да представљају једну органску целину; треба да буду једна с другом тако зглобљене и у тесној вези, да се што боље могу разумети, а то је потребно и ради боље и правилније примене самога закона. То је један разлог, због чега ја тражим да се ради боље редакције овај члан врати у одбор. А други је тај, што ми изгледа, да у одбору није било ни једнога правника, јер да је и једнога било, он би одмах морао увидети, да нема органске целине у овом законском предлогу. То ће се видети кад се прочитају чланови: 5, 7 и 8 овога предлога.

Члан 5 овога предлога гласи: „Трошарину на предмете, који се са стране увозе, наплаћују царинарнице при самоме увозу.“ Ово стоји у врло тесној вези са чл. 7, који гласи: „Предмети, подложни трошарини, што се стране увозе, могу се увозити само на оним царинарницама, које министар финансија за то одреди.“

Та два члана, кад би се спојила уједно, таман би сачињавали једну целину. Исто тако, кад узмемо другу алинеју чл. 5, која гласи: „На предмете, који се у земљи производе, наплаћују трошарину нарочити државни органи“ — и сравнимо је са садржином члана 8: „На пиво и друге трошаринске предмете, који се у земљи производе, трошарина ће се наплаћивати у самим радионицама начином, који ће министар финансија нарочитим упуствима и правилима прописати“ — видићемо, да и ова два члана тако исто стоје у вези, и кад би их спојили, онда би опет имали једну органску целину, а то би много боље било, него да се једна иста мисао цена и помиње у више чланова.

Исто тако примедба, коју је поштовани преговорник г. Вукашин Петровић, изнео није неумесна.

Ја нећу сада да се упштам у разматрање чл. 16 овога законског предлога, већ ћу то право задржати кад се буде прешло на специјалну дебату овога предлога, него ћу сада да се више задржим на чл. 17 овог законског предлога.

Од неколико година у нас је ушло у обичај, да се увек при крају закона стави, овај закон ступа у живот онога дана

кад га Краљ потпише. Ова је формула или излишна или противна јасним наређењима Устава. Ако она хоће да значи то, да закон зацело вреди одмах, чим га Краљ потпише, онда то стоји у очигледној противности са чланом 117 и 118 Устава, где стоји да ни један закон, нити икаква наредба државне, окружне или општинске власти немају обавезну силу, ако нису обнародовани начином, који је закон одредио. А ако се овим хтело опет да каже, да овај закон почиње да егзистира од кад га Краљ потпише, онда је то излишно, јер у чл. 35 Устава стоји јасно казано: „За сваки закон потребан је пристанак оба чиниоца законодавне власти.“ Дакле, ту се подразумева да он не може вредити докле га Краљ не потпише.

Из ових разлога, што их наведох, ја држим, да овај законски предлог треба вратити, да га одбор у смислу овом редигује.

Потпредседник — Ја имам да учиним једно мало објашњење од стране Председништва. Г. Андре Ђорђевић вели да Скупштина не примењује одредбу чл. 69 закона о пословном реду у Народној Скупштини, по којој се сваки законски предлог, пре него што се приступи његовом коначном одобрењу, упућује одбору ради прегледа и поправке редакције. Ја имам од стране Председништва да напоменем, да то није истина, јер се увек сваки предлог, пре него што се приступи његовом коначном гласању, враћа у одбор да га поправи и допуни ако има у чему, а што тако није учињено са трговачким уговорима, томе је узрок тај, што се код њих није имало шта да исправља, а ипаче сви други законски предлози враћају се одбору на поправку, па по том се о њима коначно гласа.

Михаило Поповић — Ја ћу само да кажем неколико речи ради објашњења са г. Андром Ђорђевићем.

Нећу да наводим и побрајам све оне рђаве последице, које би наступиле ако бисмо усвојили оно, што тражи г. Ђорђевић, него ћу прећи на чисто законско земљиште, које је за г. Андру далеко повољније, и са законом у руци доказаћу, да не може бити друкчије, него што сам мало час казао. Ја бих молио г. Андру Ђорђевића да заједно са мном прочита члан 67 послов. закона. Он гласи: „При првом читању отвориће се начелни претрес о законском предлогу у целини. По свршеном начелном претресу гласа се: прима ли се предлог у начелу или не.“

Ако се предлог у начелу одбаца, престаје сваки говор и решавање о њему. Ако ли се пак он у начелу прими, прећи ће се на испитивање појединих чланака и предложених измена и допуна.

Кад се овај специјалан претрес сврши, Скупштина ће утврдити дан, у који се друго читање законског предлога ставља на дневни ред.“

Из овога члана са свим се јасно види: да овде може бити речи само о овом: прима ли Скупштина у начелу поднесени предлог или не; ако га прими, онда прелази одмах на претрес у појединостима, а не прими ли га, онда више не може бити речи о њему, а још мање да иде у одбор. Да је збиља законодавац тако мислио, види се и из осталих чланова. У члану 68 на најјаснији начин казано је, да се измене могу чинити само код појединих чланова, а то је при читању у појединости, а никако у начелној дебати. Зебју пак г.г. Вукашина и Ђорђевића предвидео је и законодавац, па је због ње и написао члан 69 у закону о пословном реду. По томе члану пре коначне одлуке скупштинске предлог иде у одбор ради поправке, редакције и довођења у складност одредаба појединих, било међусобно било и са другим позитивним законима.

Према свему овоме, баш и кад не би био њихов предлог за одбацавање са својих рђавих страна, ми га не бисмо опет могли усвојити, ако нисмо ради да се огренимо о сам закон.

Министар финансија М. Вујић — Господо! После говора поштованих посланика, ја не бих имао потребе да говорим, али имам да одговорим на оне разлоге госпде из опозиције, која траже, да се овај пројекат законски врати поново у одбор. Донета би то изигравање могло да иде у безначајност, кад се тражи, да се пројекат закона, у овој на-

челној дебати само с тога врати у одбор, што има један члан, који није стилизован или што треба спојити један став са другим ставом, па ради тога једног става да се врати цео пројект законски одбору. Донста. то би било, као што је г. Мих. Поповић казао једно вичито путовање из Скупштине у одбор и враћање пројекта опет у Скупштину.

Налазим, да је грађење како Вукашина Петровића тако и Андре Ђорђевића у самој ствари неумесно и неизвршно. Али кад је поштовани посланик А. Ђорђевић и са своје стране изнео неке разлоге, који би имали да потпомогну предлог Вукашинов да се цео пројекат закона о трошарини врати у одбор; кад је и он изнео своје разлоге чисто правничке, то онда сматрам за дужност своју да му на то одговорим.

Мислим, да ме мој поштовани колега г. Андра Ђорђевић неће криво разумети кад му ово кажем: да ми никад нисмо имали тих незгода са финансијским законима, које смо према нашем државном животу кројили, као са онима, које су наши правници правили.

Никад тих сукоба у финансијским законима и не може да буде већ по самом предмету, ти закони говоре, и ако су их неправници стварали; док тих сукоба увек има више онде, где правници своја различна убеђења носе. Исте стране ја не жалим, што ни један од правника није у одбор ушао; само молим опет да се то криво не разуме.

Финансијске законске одредбе, у току времена, толико су се уживеле у пракци, која је освештена стварним потребама од толиког времена, да у самој ствари, ми ништа ново и не измишљамо, него радимо онако, како нас ранија финансијска невоља других земаља учи; те тако и она ранија наређења, која већ постоје у страним земљама, ми преносимо на наше земљиште. Па тако ни у овом целом закону о трошарини, ја смем тврдити, да ми нисмо ништа измислили ново, нити је ту што год ново наша финансијска или правна памег измислила, већ је то чисто финансијска практика, финансијска процедура, која је створена у културном свету, и која је као таква и к нама прешла, по доброј вољи или управо, да кажем по невољи се одомаћила, а то с тога што су и издаци нани од дана у дан све већи и већи постајали.

г. Андра Ђорђевић задржао се нарочито на једном разлогу. Ја истина нећу много да говорим о оном што је он казао, само о једном члану у овом закону, нити да се на том задржавам, на што он тако много полаже, али могу само толико да кажем, да ово како је овде у нас, у појединим члановима уређено, да је израђено према пређашњим финансијским законима, и да овај закон садржи исто, што садрже и сви страни финансијски закони. За то налазим, да нема стварне потребе, да се сада спајају поједини чланови овог закона, а исто тако, ако би Скупштина била баш вољна, да се који члан с другим споји, не бих имао ништа против, јер хоће ли се који члан спојити или не, то је питање чисто формално.

Цео закон овај о трошарини, овакав какав је предложен понављам и опет, грађен је онако, како се граде закони такве врсте у свим другим земљама; а што се тиче финансијске стране његове, — налазим, да неће дати повода сукобу и несугласицама онаквим, какве дају многа наређења, која су писали и радили стручни правници! — (И опет вас, молим, да се то криво не разуме). —

У самом овом предмету, који је овде, не може бити оне пометње, која може да се нађе у чисто правним наређењима — То је што се тиче финансијске стране овог закона. А што се пак тиче чисто правне стране, ја признајем Андри Ђорђевићу, да је један једини члан овог закона а то је чл. 17 позајмљен од наших правника готов, ја га дакле нисам измислио; тај су члан измислили сами правници, и наши законодавци; тај члан одавно постоји, њега су формулисали једино наши правници, и ја са своје стране, немам против тога ништа; хоће ли Скупштина да реши да тај члан или друкчије гласи, или да се са свим изостави.

Андра Ђорђевић (ради објашњења) — Хоћу да напоменем само то, господину министру, да може бити овде у овом

закону сукоба и несугласице и за то да га треба вратити одбору. Господин министар ће дозволити, да напоменем то, за сам ја био члан правничког одбора, толико година, и да сам имао прилике, да дајем мишљење о поменутих законима, да то што су рђаво стилизовани, и баш у тој цели, дужан сам да говорим о редакцији закона, што сам и из искуства видео, да рђаво редиговани закони дају често пута повода сукобу и несугласицама. — Има правника, таквих као што министар вели. Нећу да кажем, да је сваки правник добар за редиговање закона, јер то је опет једна вештина, као год што има вештине и у другим струкама, али зато нису рђави, ако не мају потребне вештине за практички рад своје струке.

Љуба Јоксимовић — Мени се чини, да већина предговорника у место да говори у начелу, о овом закону о трошарини, они су говорили у појединостима. И цела се ствар, како сам је ја разумео, своди око чл. 16. Један од г. предговорника, је тражио, да се чл. 16 врати у одбор и да се доведе у везу са чл. 5, јер вели справедљивост захтева, да се не наплаћује трошарина на оне артикле, који су већ у нашу земљу увезени. Мени се чини, да баш та справедљивост захтева, да се трошарина наплаћује и на оне предмете, који су већ увезени у нашу земљу раније, јер баш ти исти трговци, који траже, да се ослободе трошарине, они су еспаи увезли у земљу, и подigli му цену, и сад они више наплаћују на њ, и ако још нису платили трошарину по овом закону. Ја мислим, да сад Скупштина треба да реши о томе: хоће ли, да се заштите државни интереси, или да се заштите интереси појединих трговаца, па мислим, да треба да се ставе на пут томе, да се појединци на штету државе богате. Скупштина има сад да реши: да чл. 16 остане онакав, какав је.

Тома Војичић — Молим вас, господо, ја сам мислио да се неће тако дуго говорити у начелу о овом закону, али пошто сам чуо да г. Вукашин Петровић тражи да се овај закон врати у одбор, а међу тим по словнику то не може да буде, јер је требао његов предлог да буде потпомогнут, то о њему неби требало ни говорити. Имам да учиним једну примедбу на говор мог пријатеља Милана Милићевића. Он каже да је овим законом ударена пореза на народ и он је, мени се чини, и нехотично тражио да се удари пореза на утрине и јавне испусте (чује се: није истина, он је тражио да се укине то. Смеј) напоследку, ако он то и није казао ји сам га тако разумео. Нека буде и тако. Али свакојак овим, законом није ударена пореза на народ. Ово је изузетни закон, којим се удара пореза на стране производе, фабрикате. Што год је било у земљи, на све је ударена пореза, све је оптерећено. И сад је дошао ред, да се нађе један извор финансијски, један закон, којим ће се ударити пореза на оно, што је страном, што је више лукеузно. Ја налазим да овај закон није ни најмање штетан већ на против подесан и користан. С тога мислим, да Скупштина треба да прими овај предлог, а што се тиче појединости ту можемо поправљати и допуњавати, како ми будемо нашли да је најбоље. Што се тиче чл. 16 и он треба да остане, јер ће и поред њега трговци да шпекулишу, тај члан треба тим пре да остане, што се њиме терети и страна производња и фабрикате, и кад се томе дода да наши трговци нису никад радили на нашој индустрији и за наше фабрике, онда сам ја мишљења да овај закон примимо у начелу.

Милан П. Милићевић — Ја ћу да проговорим неколико речи само ради објашњења са предговорником. Поштовани посланик г. Поповић каже да он сумња да се може чинити уштеда на нашим чиновницима, и каже да је о томе требало дебатовати приликом претреса буџета (Чује се: није то он казао). Ја нисам позван да то доказујем, јер то сваки од нас зна. За пример: узмите прво Народну Скупштину. У њој има 25 момака, а могли би да врше тај посао њих десет. (Смеј).

Милан Ђурић — Господо, кад се води реч у начелу о трошарини т. ј. хоће ли се овај закон примити, ја мислим да нема ни једног посланика, који не зна за што се он подноси.

Тешке финансијске прилике у којима се наша земља налази диктирале су г. министру финансија, да нам поднесе овај закон, којим се оптерећавају извесни артикли, а који нам нису

тако потребни као хлеб, да би се само извукли из тих финансијских нецприлика.

Ја сам уверен господе, да међу нама нема ни једнога, који би пристао да се уведе овај закон о трошарини, кад не би било потребе, али кад ми сви знамо да смо за 16 година водили три рата, да смо направили железницу, да смо направили дугове, који износе годишње 20,000,000 динара у злату ануитета; и кад знамо да се свака фамилија све више развија, умножава и више чланова растура, онда су тиме и њени трошкови све већи. Тако исто и са једном државом, она мора да се управља по сувременим потребама; и што год се више развија и умножава тиме су и њени трошкови већи. Даље кад знате да морамо да обратимо пажњу на нашу земљорадњу, те да снабдемо наш народ са сувременим алатима, справама; кад морамо да дамо полета народној настави, кад војску морамо да снабдемо са модерним оружјем; кад смо обвезани да се одуђујемо нашим поверљивцима, а кад се све то не може учини без великих трошкова, без новаца, то је онда господ. министар финансија прибегао ономе среству коме прибегавају и други народи. Прилике, у којима се налази наша отаџбина натерале су г. министра финансија да изађе пред нас са законом, којим ће оптеретити оне артикле, који нису преко потребни нашем животу.

С тога мислим да овај закон у начелу треба примити, а што се тиче појединих чланова ту се и ја слажем са оним г. предговорником, који каже закони треба да су јасни, и ту можемо исправљати поједине чланове, како ми мислимо да је најбоље.

Имам још ово да кажем. Никако не стоји оно, што је рекао један посланик да би могли да се вратимо животу, каквим смо живели пре 20 и 30 година. То је апсолутно немогуће и ја не замерам моме другу, који жали за старим златним временима кад је народ плаћао по 6 талира порезе. Немогуће је с тога што се ми данас задовољавамо колеским путевима и наше производе извозимо њима. Кад би на прилику запитали Шумадинца би ли пристао да напусти железницу, и да се поврати старим колеским путевима он не би пристао на то, да живи оним простим саобраћајним средствима којим је живио пре 30 година, па и ако данас више плаћа. Из тих побуда напред казаних, због којих Шумадинци не би пристали на старе колеске путеве, и ја сам са мојим друговима тражио да се сагради железница за мој округ, како би се он везао са осталим крајевима, и како би и ми могли наше производе да извозимо на велике пијаци. Али за сва та предузећа велика потребан је и велики новац и отуда су данас веће и дажбине. Или кад би казали хоћемо у овом времену да наоружамо нашу војску старим кремењачама, би ли ви на то пристали? Не би никад, јер хоћемо да наша војска има ново, модерно оружје; како би могла да се равна са војскама осталих држава. Или, да ли би хтели да наш млади Господар, који носи краљевску круну, који носи српски барјак, под којим хоће да сједини цео српски народ, би ли ви пристали да се поврати старо доба, кад је мање плаћано, па да се он зове кнез? Ја знам, да међу нама нема ни једнога, који би на то пристао.

С тога, да би све то извршили, ми ћемо се служити оним начином и средствима, којим се служе и сви остали образовани народи, а који су постали великим и срећним. То је што сам имао да кажем, и мислим да је доста дебатовано о овоме и да треба овај закон да примимо у начелу.

Известилац — Господе, после говора г. министра финансија, Мике Поповића и остале господе, која су говорила у начелу да се прими овај предлог, мени није остало много да кажем. Али ипак сматрам као члан одбора и заступник известноца, за дужност да проговорим неколико речи противу говора г. Вукашина Петровића, који је говорио да овај закон не треба примити у начелу за то, што поједини чланови нису упоређени овако како по реду треба у закону да стоје. Даље је говорио да, ако би се примио овај законски предлог, да би се његовим чл. 16 одузело законом стечено право људима, којих се исти члан тиче, а то оним, који су се хтели овом при-

ликом да користе, па су нагомилали велике количине еспана а нарочито кафе — шећера. Што се тиче појединих чланова, што по мишљењу његову нису распоређени како треба, ја мислим да није имао места г. Вукашин да се у начелу одбије предлог и враћа понова у одбор кад је тамо био. Он је могао овај предлог због тога примити у начелу, а код појединих чланова има права чинити примедбе како он буде знао. А што се пак тиче чл. 16, ни због чега не треба враћати овај предлог одбору нити у начелу гласати против истог. Кад дође на ред о њему такође има права сваки од г. г. посланика говорити на и г. Вукашина, ако се нађе да не треба да постоји, ја нећу бити противан.

Само хоћу да одговорим г. Вукашину Петровићу, кад он говори о стеченим правима, да га опоменем нарочито на један пројекат закона, који је био поднео, са владајућом странком којој он припада, Скупштини, у којој сам и ја имао част да будем посланик.

Потпредседник — Говорите о ствари а немојте о томе.

Известилац — Ја о ствари и говорим а дуго да говорим немам потребе, само у кратко да напоменем закон његове странке о непосредној порези од 1884 год., који је и Скупштина усвојила, да нове зграде, које се имају правити, не плаћају за пет година порезе. И одиста по том се закону после ступања његовог у живот порез резао, али не на ове зграде и тај члан закона што је штитио нове зграде, важио је за годину дана. После годину дана г. Вукашин Петровић и његова партија поништили су како тај члан тако и онај, што се по томе истом закону одбијало од зграда у онолико у колико су дужне, па на оно resto порез је резан и толики људи изгубили су право на оно што су помнутим законом стекли, па то онда није хтео г. Вукашин бранити, но сад је нашао за потребно кад земљи много више треба но онда пре великих дугова. Одбор је овај законски предлог расмотрио пажљиво и имао је на уму и члан 16 о коме је г. Вукашин говорио и нашао је да га треба усвојити, пошто није нов већ замењује ранији закон о трошарини и што државна потреба захтева.

Да и одбор прими члан 16 овако, како га је г. министар у пројекту уврстио, руковођен је тим, што на стотину омањих бакала не би имали рада, што су њих десетак и сувише навукли еспана, који трошарини подлеже, те сад кад добију ови мањи еспани које већа ђумручна које трошарина хоће да изађе на 30 на сто скупле, а обично се са тим еспалима са малим процентом ради.

Што се мене тиче, кад се не могу сви трговци да оптерете, који су пре новог трг. уговора навукли еспана, не бих био противан да члан 16 и не постоји, али потребе државне нагнале су ме да га и ја усвојим и пројект потпишем.

Вукашин Петровић — Бићу врло кратак. (Чује се: да се реши).

Потпредседник — Је ли вољна Скупштина да се реши? (Јесте). Изволите говорити.

Вукашин Петровић — Господин предговорник помео је ствари, кад је тврдио, да сам ја подносио предлоге Народной Скупштини, који су сагласни или личе на овај садашњи предлог. Ја бих молио г. Сретеновића да ми каже, који сам ја то предлог законски поднео, који би личио на овај предлог. Закон о непосредној порези нисам подносио ја, јер онда нисам ја био министар; ја сам га подносио онда тако исто, као кад би неко казао, да је овај закон поднео г. Максим Сретеновић. Ја сам онда био известилац закона о непосредној порези, као што је сад г. Сретеновић известилац овога закона. Према томе г. Максим за оно, што је казао, не може дати ни једног доказа а тиме сам ја задовољан.

Даље овом приликом, имам да вам дам објашњења што смо ушли у начелну дебату овога предмета ја и мој друг г. Ђорђевић. За то нам се чини као неки прекор. Ми смо то учинили с тога што знамо, да се не може при специјалној дебати према пословнику, кад је реч о једноме члану, говорити и о другим члановима. Ја сам вам у свом говору напо-

менуо, како неколики чланови не стоје у сагласности један с другим, а о томе ја не бих могао говорити у специјалном претресу. (Чује се: *може се говорити*). Ето за то сам ја узео реч говорим у оном смислу у коме сам вам говорио.

Господо, ја сам у почетку свога говора јасно казао да немам ништа против закона о трошарини у начелу, ја сам за то навео прво разлог финансијски за тим сам навео као разлог, да то није никаква новина, јер закон о трошарини постоји од 1869 и треће навео сам, да се овим законом удара трошарина баш на праве предмете, на које се може и на које треба трошарину ударити. Да ме не би криво разумели, ако сам се нејасно изразио, мени је част овом приликом да вам изјавим, да ни ја ни моји другови нисмо противни у начелу овоме закону, него смо желели, да се учине исправке, које би олакшале специјални претрес.

Известилац — Ја се добро опомињем министровања г. Вукашина Петровића у 1885, ја се добро опомињем да је он онда поднео закон Скупштини, којим су толики људи изгубили законом стечена права, а г. Вукашин нека говори сад, да то није било.

Перв Вукићевић — При начелној дебати о самом овом предлогу, држим да Народно Представништво има поглавито да се руководи самом тежном истога закона. А кад се добро проучи сам овај законски предлог, а нарочито чл. 4 са свима оптерећењима свију артикала за потрошњу, онда мислим, да ће се Народно Представништво сложити са мњењем, као што су многа господа предговорници изнели, да треба гласати за предлог закона о трошарини, и да се не треба руководити разлозима г. Милићевића, који је у напред изјавио, да ће гласати против закона о трошарини. Ја сам рад мојим говором да упозорим Народно Представништво на неколике тачке из говора г. Милићевића. Г. Милићевић је у свом говору казао, да се из дана у дан буџет непрестано увећава, да се се измињају приходи, да се повећава чиновништво, док се земљорадња и у опште друге пољопривредне гране занемарују.

Што се чиновништво повећава, то захтева потреба државна, али ја мислим да ћете се сви сложити с тиме, да по овоме закону о трошарини цео терет или већи део терета трошарине пахше на саму ту класу чиновничку. Одбор, који је овај предлог проучавао и постао се, да највећи део терета од трошарине падне на тај чиновнички staleж, јер зна се, да нижи staleжи не троше извесне артикле, на које се трошарина удара. Са обзиром на то, да већи део грађана неће бити оптерећен законом о трошарини, него на против, да ће бити оптерећен чиновнички и имућнији staleж и да ће се добити онај приход, који се законом предвиђа, ја сам за то да се закон о трошарини у начелу прими. А што се тиче члана 16, о њему може бити речи у специјалној дебати а нарочито с тога, што је г. министар финансија изјавио да оставља Скупштини на расположење, да реши, хоће ли се наши трговци ослободити од трошарине на увезене еспане ранијем закону о трошарини. Код тога члана Скупштина ће решити хоће ли трговци доплатити вишак трошарине на артикле на које је трошарина повећана и хоће ли им се вратити диференција на увезене артикле на које је смањена трошарина по новом закону.

Потпредседник — Пошто нема јављених говорника, објављујем да је претрес у начелу свршен и стављам на гласање: Ко је за то, да се предлог закона о трошарини у начелу прими, нека изволи седети; ко је против, нека устане: (Сви седе). — Објављујем да је Скупштина једногласно усвојила овај предлог у начелу.

Сад ћемо приступити претресу појединих чланова. Извољте чути г. известивоца.

Известилац М. Сретеновић прочита члан 1.

Тома Војичић — Ја бих молио г. известивоца, да ми изволи казати, која је то сточна храна, која ће се овим законом да порезује.

Известилац — Извољте прочитати члан 4 па ћете видети шта се трошарином терети а шта не, кад наступи по-

треба могу се поред именованих предмета оптеретити и они напоменути овим чланом као грађа, дрво и сточна храна.

Тома Војичић — Молим вас тамо у чл. 4 не говори се о сточној храни. Тамо се говори о алкохолима и спиритуозним пићима, разним шећерима и т. д. а не о сточној храни.

Министар финансија М. Вујић — Ово питање пало је згодно као виц, али у самој ствари нема му места с тога, што у првом члану нису обухваћени сви артикли, на које се може наплаћивати трошарина. А ево шта нас је руководило да се тако генерална одредба у закону стави. У старом закону о трошарини стајала је оваква одредба: „плаћању државне трошарине подлеже ови предмети: то и то па се набрајају који су то предмети; па онда се даље каже не плаћају трошарину ови предмети и набрајају се који предмети. А ево шта се ту дешава, да кад се н. пр. дође до позиције јестива, не могу се апсолутно побројати сви предмети, који ту могу доћи већ се мора да дода и т. д. И за то је боље ставити такав генерални израз „јестива“. Из истог разлога и овде по нужди је унесен тај генерални израз „сточна храна“. Овде је узет принцип да може бити порезане и сточне хране као што је н. пр. по општинској трошарини јер по општинској трошарини наплаћује се трошарина на сточну храну. Ми не знамо да ли ће тога случаја бити да ће се кад год државна трошарина да наплаћује и на сточну храну, али ми овде државамо само принцип трошарине, и у место да набрајамо предмете као што је било у досадашњем закону, овде је узет генерални израз назив групе оних предмета, који у опште могу бити подложни плаћању трошарине, а посебнице у члану 4 означени су предмети, на које ће се трошарина сада наплаћивати. Ја мислим, да је ово довољан одговор на питање г. Томе Војичића.

Димитрије Илићковић — Ја сам узео реч, да помогнем предлог Томе Војичића. Он је случајно казао само за сточну храну, али није овде само сточна храна, него је стављено и гориво и материјал за осветљење и грађа. Овде у члану 1 казано је принципијелно, да ће се наплаћивати трошарина на пиће и храну људску и сточну, гориво и грађу, а у чл. 4 није ни један од тих предмета побројат, који би се односили на грађу, гориво и сточну храну. Ја мислим, кад се прави закон, да треба да се прави такав, како ће имати примене своје. Ако дође потреба да се уводи трошарина на сточну храну и гориво, онда би се могло то додати и казати, да ће се трошарина наплаћивати и на сточну храну, и на гориво, и на грађу. А овако ове речи: „сточна храна, гориво и грађа“, ја мислим да су излишне и да треба да испадну из члана 1-ог.

Министар привреде Р. Милошевић — И у самом уговору са Аустро-Угарском ми смо задржали за себе право да можемо наплаћивати трошарину на пића, јестива, гориво и т. д. Што се држава није користила овим правом, па да оптерети трошарином и те предмете који служе за гориво и сточну храну, то је с тога, што држава неће ни да се користи тим правом; а што је то метуто у закон, то је једна генерална одредба, и ја не налазим за погрешно и нужно да се то брише. Држава неће заводити трошарину и на ове предмете, на гориво, грађу и сточну храну, а што је и о њима овде речено, то је само ради тога, да би дефиниција била потпунија, и што је овде резервисано право за поједине варошке општине, које су добиле право за наплаћивање трошарине на поједине предмете. Ако се укне зркон о трошарини за поједине вароши, онда нема сумње, да ова одредба неће имати примене; али док постоји закон о варошкој трошарини докле ово треба да остане. А кад се буде уводила трошарина и на ове предмете, онда ће Скупштина имати да реши то. У осталом ништа закон овај неће изгубити, ако се из овога члана избаци сточна храна, пошто се на њу неће ни наплаћивати државна трошарина.

Тома Војичић — Мени је дало повода да ово питање управим за то, што сви закони, кад се пишу, треба да буду јасни, да не буде пометње и забуне код народа и државних органа. Не треба постављати претпоставке, да ли ће се ово оптеретити или не, јер ако би тако остало, онда државни ор-

ган може да каже: ја ћу да наплатим трошарину и на сточну храну. Даље овде је излишно ово што се говори о сточној храни.

Димитрије Маринковић — Ја сам баш устао да потпомогнем предлог г. Томе Бојичића. Овај први члан доказује, да г. министар финансија, у јучерашњем говору, није имао право, што је казао, да су они финансиски закони најбоље написани, које нису писали правници. Господо, овај закон то је један специјалан закон, он није никакав основни закон, па да треба да утврди неке основе за будуће законе, него у овом закону треба да стоји опредељење, које ће говорити само о предметима, који се сада оптерећују трошарином а овај закон не смета ништа будућем законодавству, да доцније стави под трошарину још и друге предмете, ако нађе за потребно. Дакле, овај члан излишан је и није потребно да се овако генерално каже шта може све доћи под трошарину. И за то ја бих предложио, да остане онако као што је у старом закону, где су се одмах почели излагати предмети, на које се може ударити трошарина, а овај члан први као дефиниција да се изостави.

Министар финансија Мих. Вујић — Ја не бих више говорио о овој ствари, да г. Димитрије Маринковић није устао да потпомогне предлог г. Томе Бојичића. Пре свега да се оградим од примедбе или прекора, који ми чини г. Маринковић, као да сам ја јутрос рекао да су финансиски закони најбоље. Овде су стенографи и ја мислим да су они верно забележили оно, што сам казао, а казао сам ово: Никад онаквих несугласица и сукоба нема и не може бити код финансиских закона, као што их може бити код правничких закона. Дакле ја ни сам казао да се најбоље пишу финансиски закони, шта више ја сам казао, да то стоји до самог предмета; јер финансиски закони састоје се махом у томе само, да се означе предмети, који се терете државним дажбинама и начин извршења. Дакле одбијам од себе тај прекор, да сам казао, да се најбоље пишу финансиски закони. У томе нема никакве сујете, јер ја радо примам сваку исправку, која ствар боље одређује, те да овај закон буде што јасније.

Оно што ме је побудило да кажем још неколико речи, то је оволико потпомагање г. г. из опозиције предлога г. Томе Бојичића. Дозволите ми да кажем, ако г. Маринковић и сам довољно промисли, који је начин бољи, ја бар претпостављам, кад прочита члан први старог закона, да би дошао до уверења, да је подесније казати генерално него ли одмах почети са еnumerисањем, које не може да буде потпуно. Прво с тога, што се не да све еnumerисати — побројати — а друго за то, што може бити артикала, који ће се некад и накнадно порезати, и онда сам закон о трошарини у члану првом треба да да могућност да може бити доцније таквих измена; јер кад закон у првом члану каже: ови и ови предмети подложни су трошарини, то не значи ништа више, и онда за сваку другу трошарину треба да се доноси нов закон. Сетићете се да је пре било готово толико трошаринских закона колико и предмета. Дакле то нећемо и овим законом, гледа се, да се све то споји заједно и да се сведе на једну меру. Дакле ја мислим да је подесније да се у првом члану каже генерално, па после да се каже: Трошарину ће плаћати ови и ови предмети. У осталом то је питање чисте формалне природе, тако да може Скупштина слободно решити га на један или други начин. Ја сам с моје стране имао само да напоменем разлоге, који су ме руководили, да овако формулишем овај члан, а ваше је да га тако оставите или измените. Најпосле могу да напоменем и то да су у већини старих закона прво излагани објекти, па ти објекти после у другим члановима разређивани и ти су разлози утицали и овде да се поделе овако ови чланови и да дођу најпре опште одредбе а после ових посебнице. (Чује се: да се реши).

Потпредседник — Је ли вољна Скупштина да се реши? (Јесте).

Има реч г. Драгомир Рајовић.

Драгомир Рајовић — Сва општа наређења једног закона не смеју бити написана ширег обима, него што ће да буде

казано специјалним наређењима. Овде је баш противно томе урађено. Ја потпуно разумем, оно што г. министар финансија каже, да је боље кад се једним општим наређењем закона каже у главном цела садржина закона, али у том општем наређењу не треба никако да се више каже, него што ће у самом закону бити. Врло је лепа ствар, кад се у општем наређењу изнесе коректно и у колико је могуће више садржај самог закона, али је врло погрешно кад се у њему нешто помене, што доцније у специјалним наређењима никако и нема. То би била нелогичност и велика мана у том закону. То би биле само набацане речи, које не би ништа значиле. Такав је случај и овде. Овде се помиње о рани стоке и гориву и ако се доцније у специјалним наређењима о тим стварима ништа више не говори; и с тога ја држим, да је врло умесно оно што је оредложио г. Вукановић Петровић да се овај предлог врати у одбор и тамо боље догера, у смислу овом, јер би нам доцније могло да се каже: шта су ови радили, говоре у општим наређењима о некој сточној храни и гориву и ако доцније о томе ни помена нема. Изгледа као да смо ово доцније избрисали, а нисмо казали да смо то учинили. Да се вратим на чл. 1 овог законског предлога. Члан 1 мора да у себи садржи и јасно обележи све оно што ће доцније у специјалним наређењима разложено бити. Према овоме кад у доцнијим наређењима овога закона није разложено, нити има икаква говора ни о гориву ни о стоци ни рани сточној, ја држим да је сасвим непрактично о томе сада овде у члану првом помињати.

Сад ћу да говорим о оном, што је г. министар финансија нагласио, да закони, које су правници писали и стилизовали да се баш о њиховом смислу правници не слажу и разно их разумевају. Заиста многим лицима изгледа, да не треба много труда и рада а ни специјалних знања да се знају и добро разумеју закони и да за ту науку не треба многе спреме, она се онако од природе добија и зна. Међу тим искуством је доказано да ствар не стоји тако; за сваки рад хоће се специјалног и стручног знања, па да се од њега добије онај резултат, који се жели, дакле за сваки рад треба добрих мајстора, а дозволићете да мајстори могу више и боље да ураде него ли незналице. Што пак имамо разлике у разумевању појединих чланова законских, то долази од различитог схватања, дакле од умне стране појединих лица, а и од самог закона, који врло често расправља чисто мислена питања; дакле због те умне разлике долазе и разна мишљења о појединим прописима законским. То је и са природом самог предмета скопчано. Ово, о чему се сада говори, то је једна материјална ствар и сам предлог даје мање прилике да се другачије разуме, али ако буде и ово невешто написано, па ма да је предмет материјалне природе, ипак ће бити са свим погрешног разумевања и биће вучења на разне стране. С тога кад се поведе питање о томе, да ли је једна ствар један закон или законски предлог написан онако како треба да буде написан и кад се изнесу мане оног шта је написано, онда ја држим да би требали сви да прихватимо обема рукама и да исправимо све оне мане, које би шкодиле том предлогу, који ће доцније постати закон.

Стојан Новаковић — Разлика је господо у стилизацији школских књига и у стилизацији закона. У свакој школској књизи у почетку се изнесе опште дефиниције и одредбе и погледи пишчеви, па се доцније то разлаже и објашњава, и то се све чини са нарочитим планом. То је у осталом и задатак школској књизи, да у почетку каже и обележи о чему ће говорити, па тек после да то изводи и објашњава. Закон на против има са свим други задатак. Закону је тон заповедне природе. Да тај тон буде чист, треба да је текст закона јасан, разговетан, кратак, да има само онолико речи колико треба, те да се смисао њихов никако не може рђаво разумети; да нема измишљених речи, које би давале основа питањима и разним тумачењима зашто су оне унете, и како их треба разумети. У овом закону, ја бих рекао, да је његов стилизатор више радио и текст његов склонио према потреби једне обичне школске књиге, него по обичају закона. Што се тиче првог става у коме се говори о људској и сточној храни и

т. д. тај никакве везе нема са осталим члановима овог законског предлога. Закону није задатак да нас учи, рецимо, шта је трошарина. Закон не мора да почиње са тим објашњењем. Ја држим да садања Скупштина није треба није може да обвезује и будуће Скупштине да раде онако како ми сад хоћемо. Ако ми имамо права да ударимо трошарину на извесне предмете, ми ћемо то и учинити, кад за сходно нађемо; можемо доцније ако се потреба укаже. Други који после нас дођу могу ударити трошарину и на сено и на јечам, или како се у овом закону предвиђа, и на пиће сточно т. ј. воду. Први члан говори о пићу и о храни сточној и људској, а ја не знам шта друго пије стока до воду. Можемо, дакле, доцније, ако хоћемо, и водопој стоке оптеретити трошарином, али ми сад немамо потребе да обвезујемо доцније Скупштине, шта ће оне да раде.

С тога ја бих, господе, предложио, како да се ово поправи. Ако хоћемо смислено да радимо, не везујући се ни за једно ни за друго од извесних мишљења, ми морамо сви признати да овај први став не може издржати критику. Довољно би било, кад би се овај члан свео само на ове речи: „Који ће предмети и у колико потпасти под државну трошарину, одредиће се овим законом.“ За тим после ће следовати, шта ће се овим законом са трошарином оптеретити.

Молим 10 посланика да ме у овом мом предлогу потпомогну. (Потпомоажу га).

Министар финансија М. Вујић — Господа ми неће замерити, што ћу одмах у почетку говора напоменути, да ово за мене није никакво важно питање, а међу тим од њега је створено тако важно питање, да су све и тешке батерије извучене да се оно и брани и напада.

Одмах морам признати да не претендујем ни на правничко ни на филозофско знање. Прва замерка овог законског предлога, која је пала одмах у почетку, била је та, што у одбору, који га је проучавао није био правник, а сад се опет примећује да није било ни једног филолога и да због тога овај предлог ваља вратити назад у одбор, који опет треба попуњити са једним правником и једним филологом, те да се боље дотера и стилизује. Ја не велам да у овом законском предлогу не може бити и неких погрешака, и без сумње их за стилизаторе и има, и свака поправка, која се учини, добро је дошла јер би се тим закон што боље дотерао и био потпунији и јаснији, али ове замерке што су сада учињене: као да у одбору за проучавање овог предлога није били ни једног правника ни филолога и да га зато ваља вратити одбору, нису ни у колико и ничим оправдане и г. г. правници и филолози из опозиције заборављају да је примедба о „Сточној храни“ прво пала од г. Томе Војичића, који није ни правник ни филолог, па су тек после остала господа из опозиције прихватила и даље је развијала.

Ја понављам само у главном ово, и наводим разлог, који је и мене руководио, да издвојимо ова општа начела, јер је незгодно, да се побројавају сви и најситнији артикли у почетку. И сем онога осталог, што је било у пређашњем закону, а њега овде сад нема, јер је ушло у монополе шпиритуса од 40 гради; иначе би се одмах у првом члану морали побројавати ти и ти артикли, а то су спирити и т. д. То је једно.

Даље, незгодно је и то, да се наглашава хоће ли ово остати овде на овом месту или на другом, незгодно је, велам, нарочито, кад се то набројавају артикала чини одмах у почетку. Мислим, да је боље и zgodније, да остане општа одредба за то, што је то практиковано не само већ одавно код нас у нашим законима, него је то практиковано и у другим земљама. И напоследку, ту школску, теориску дефиницију имају махом и већина закона других држава и закони по свима струкама. Свуда, то је истина, да је свака дефиниција опасна; зна се да је опасна и у науци, а ја ћу казати и то, да је дефиниција у закону толико опаснија, што она само износи општу одредбу свих група, што тако рећи она обухвата смисао свих оних група ствари, које имају да се порезују.

Морам овде да приметим и одбијем оно, што Рајовић налази да је смешно за реч: „порезивати“. Он је казао да му

је то смешно, „кад се нешто у почетку спомиње, па га после нема“. Није ни мало смешно то, што се овде не каже: „порезују се“ него се каже: „могу бити порезани од ове и ове групе.“

Молим вас, кад би то било смешно овде, у овом закону, онда за што то није било смешно или изгледало смешно и у уговору трговачком са Аустро-Угарском? И тамо су радили људи стручни, спрежни, па се није казало порезаће се то и то, него се казало, као што је и господин министар народне привреде напоменуо: да могу бити порезани ти и ти предмети по групама. Дакле одбијам то, да је то нешто ново, измишљено, да је теориско мишљење овде ушло, као што каже г. Новаковић; шта више, може тиме да се изгуби и логички смисао.

Још само да напоменем и то, што се каже, да се могу порезати ти и ти предмети по групама, за то је остављено тако, да се даде могућности, да би према потребама државним ти предмети могли бити накнадно порезани.

То је потребно најзад и с тога, што је исти принцип у основи признат и у трговинским уговорима. Међу тим, понављам оно, што сам у почетку казао: да се овде од неважног питања гради важно; и ја мислим, са своје стране а не гледајући ни на правничку, ни филозофску ни финансијску страну и форму овог закона, већ нека Скупштина нађе zgodнију и бољу форму, како она нађе за боље и zgodније, да ће овај закон бити успешнији и кориснији; ја пристајем, и први ћу бити, да тај предлог скупштински потпомогнем.

Томе Војичић — Ја тражим од Скупштине, да ми дозволи, да изменим редакцију овог члана, те да би био исти јаснији, и да би у примени био zgodнији. Ја сам написао свој предлог, и он овако гласи: „чл. 1 пиће и храна људска, материјал за осветљење, могу се порезати у корист државне касе нарочитом порезом, која се зове трошарина.“

Који ће од предмета ових група трошарину плаћати и колику, одређује се овим законом.“

А друго даље све остаје, као што је у предлогу. Молим 10 посланика, да ме потпомогну у овом предлогу. (Сви седе).

Потпредседник — Претрес је свршен, пошто више нема пријављених говорника, приступамо решењу. Ну пре но што се пређе решењу чл. 1, има да се гласа о измени предлога, који је Стојан Новаковић учинио, и која измена овако гласи:

„Чл. 1 Пиће и храна људска и сточна, гориво, материјал за осветљење и грађа, могу се порезати у корист државне касе, нарочитим порезом, који се зове трошарина.“

„Који ће предмети трошарину за рачун држав. касе плаћати, и колику, одређује се овим законом.“

То је његов предлог, којим треба да се замени чл. 1. Стављам на гласање: ко је за то, да се прими предлог г. Стојана Новаковића нека седи, а ко је против, нека устане? (Већина устaje). — Објављујем, да је Новаковићев предлог одбачен.

Сад стављам на гласање чл. 1 по предлогу. Ко је за то, да се чл. 1 по предлогу прими, нека седи, а ко је против, нека устане? (Већина седи.) — Објављујем да је усвојен члан 1.

Известилац прочита чл. 2 (ст. 66).

Потпредседник — Прима ли Скупштина члан 2? (Прима.)

Известилац прочита чл. 3 (ст. 66).

Вукашин Петровић — Господо, ја овај чл. 3 не разумем. Он је за мене нејасан, а нарочито у другом свом ставу.

Ја управо не разумем, шта има да значи онај први део другог става, или ону производњу и потрошњу, која се у земљи налази, а у потрошњу не улази. Па ако извесни предмети не улазе у нашу земљу, онда се не може на њих ни трошарина наплаћивати. Ја овде не налазим јасноће, јер, кад неки производи, не могу да дођу у продају, онда не могу да дођу ни у потрошњу, па наравно, да се не може на њих ни наплаћивати

трошарина. Онда то није ни требало стављати у закон. Мени се чини, ако добро разумем, излишно је да улази у закон. С тога моли, г. министра, да пзволи да објасни овај став.

Министар финансија М. В. Вујић — Господи Вукашин није схватио добро смисао овог члана с тога, што је он разумео тако, да је то почетак овог става, да то значи производе, који се у земљи израђују, производе који су у продаји и потрошњи у земљи. Тај члан значи то: да у самој нашој земљи, кад неко производи за своју домаћу, личну потребу неке производе, као свеће, сапун или друго, па то не пушта у промет, не продаје другима, онда ти производи не подлеже трошарини.

Димитрије Ђирковић — И ја сам хтео да објасним ову забуну у овом члану, али је то већ учинио господин министар.

Милутин Гарашанин — Питање је сад ту, хоће ли закон бити јасан: ја сам схватио министра, а и разумео сам, и шта је циљ ове стране, о којој је Вукашин говорио, и питао за објашњење: на кад јој је то циљ, онда треба, да се то и изрази јасно, да се зна одмах, шта се хоће, а не да се мора тумачити.

Дозволићете ми и то, да смо ми сви интелигенција овде, па ипак на првом кораку пађе се незгода, као што је ето сад било; за то је потребно, да се објасни, јер доцније, кад се ово буде у примени вршило, ко зна, да ли ће се разумети.

Министар финансија Мих. В. Вујић — Мислим, да је довољно и ово, што сам објаснио, а на послетку пристајем и на то, ако се пађе каква јаснија и боља форма за редакцију овог члана, али опет кажем, да ипак може неко криво разумети и тумачити, па рећи: у место „у земљи“, негрешно „у земљу“.

Милутин Гарашанин — За нас је граматика врло јасна. И за нас је јасно да ли је било написано у „земљи“ или у „земљу“; али они, који нису са граматиком познати, ти могу да се збуне, јер се врло често чује да говоре многи „у земљу“ место „у земљи“, њима је потпуно свеједно. Они, који примењују закон, за њих ово неће бити јасно, јер и они врло често говоре „у земљу“ место „у земљи“, а ми треба да то избегнемо, иначе би се морало тумачити, јер фактички из читања самог става не може да падне на памет прави смисао тог члана.

Ми треба овде да објаснимо тачно тај члан, да кажемо, да су то они предмети, који подлеже потрошњи, а производе се у земљи за приватне домаће потребе, а не излажу се промету, те за то и неће бити подвргнути трошарини. Тако од прилике треба та мисао да се изнесе у том члану.

Министар привреде Раша Милошевић — Знало се то, и до сада често пута се кубуруло, да ли ће да се наплаћује трошарина на сапун, свеће, ликере који се израђују за своју личну употребу или не, јер је то лежало у неподпуности старог закона, и ми смо онда наредбом министарском наредили, да се на оно, што неко сиправља за своју личну употребу и не продаје, не наплаћује трошарина. Овде је то поправљено и казано. Дакле, ако тај предмет не улази у јавну потрошњу земаљску, онда се на њега неће ни наплаћивати трошарина. Али, ако ко год производи у намери, да то прода, онда ће се на то наплаћивати трошарина у третику, кад се на продају изнесе.

У прошлом закону тога није било, а сад се налази, и министар је морао то наређивати мимо закон. Ако се случајно пађе који чиновник, да ову законску одредбу не разуме, као што ни господа предговорници неће да разумеју, он ће се обратити надлежном министру, и он ће му то објаснити. За нас, који смо примењивали и примењујемо закон, ово је потпуно јасно. Овом законском одредбом хоће се, да се за предмете, које произвођач производи за своју личну употребу не плаћа трошарина, а трошарински предмети, који се у продају уносе — плаћају трошарину.

Стојан Новаковић — Ја сам читао овај члан два три пута. Видим да су речи српске, сложене по српској граматици, али, шта се хоће њима да каже, то не знам. Па кад ја не разумем то, онда сумњам да ће разумети и ђумрукције на Вршкој Чуци, Мокрој Гори, Дешчаном Кладенцу и т. д.

Мени се чини, да би за ту мисао, која се хоће да каже, требало још толико речи употребити, па тек онда да се разбере.

Овде има неколико термина, као што су: улаз, провоз, потрошња у земљи, производња у земљи и на страни, има више категорија и мисли, које треба једну од друге раздвојити и по вези једну за другом повезати. Ја сам за то да се јасно каже, а не да буде после чуда и покора. Г. министар привреде нам каже, да ће то да објасни надлежни министар, али тешко нама, ако ми будемо градили закон, који без министра не може нико да разбере. Шта ће на онда Народно Преставништво, шта ће нам српски језик, на што радимо овде?

Министар привреде Раша Милошевић — Ја опет изјављујем: за оне чиновнике, који су примењивали овај закон, и који га примењују, да они потпуно и разумеју значај овога предлога, а и ви, господо, морате признати да је ово јасно за свакога. И ја апелујем на г. Вукашина Петровића и питам да ли он разбере ту ствар овако како је објашњена.

Милутин Гарашанин — Није питање овде, шта је јасно за г. Вукашина. Шта је за нас јасно, мало пре сам казао и то је сигна ствар.

Ми нисмо то били разумели, и ја да не ласкам себи, мислим да нисам глуп човек, па опет без објашњења г. министра не бих разумео то онако како г. министар каже да разумети треба. Нисам могао то да погодим, јер као што је казао г. Стојан Новаковић, ту треба више нових идеја, па да се објасни ова мисао, него што је у предлогу исказано. Зашто народ да се бави са ребусима? Јер законом тим неће да се занимају само министар и чиновници него и остали грађани, а њима не би овај члан био довољно јасан. Ја не разумем зашто је толика противност овде у Народном Представништву; нарочито не разумем г. министра народне привреде, за што је противан да се учини нешто јасним, што је неразумљиво.

Каже се, да ми разумемо овај члан, али да не признајемо да га не разумемо. Заста, господо, ми разумемо то, али тек после објашњења господ. министра финансије. Па, пошто верујем да тако исто још неко неће разумети, то бих вас ја молио да исправимо овај члан и да примимо онако како ће га сваки разумети.

Драгомир Рајовић — Ја баш држим, да ова реч „улазе“ у другој тачки, није српски употребљена, за то и јесте реченица нејасна. И мене је сваки пут бунила реч „улазе“, јер сам држао да је то са стране, и мислио сам да је то због антропа, па да еспани унесени у антропне плате трошарину пре док се не предаду ради потрошње у земљи. То ме је једнако бунило, јер држим да се не каже „улазе у трошарину“, „у трговину“, него треба да се каже: „ако се продаје неки предмет да се онда излаже плаћању трошарине“, а не треба да стоји „улазе“.

Ево прочитајте, па ћете видети. Овде се каже „ако они у продају и потрошњу у земљу не улазе“. То, господо, није српски речено, већ требало је казати, „ако је предмет трговине, ако се продаје, ако се тропи“, то је српски, и онда баш због тога свакога наводи на мисао да су то еспани, који су донети са стране, а не који се производе у земљи. И кад се захтева тачнија редакција тога члана, ја не знам, за што управо толика одвратност: нека се врати у одбор или нека предложи неко од господо, па да редигујемо овај члан, како би био за свакога јасан.

(Наставиће се)